

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет філології

Кафедра журналістики

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
СОЦІАЛЬНІ КОМУНІКАЦІЇ**

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма Журналістика

Спеціальність 061 Журналістика

Галузь знань 06 Журналістика

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від 26 серпня 2025 р.

м. Івано-Франківськ – 2025 р.

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Соціальні комунікації
Викладач (і)	Шлемкевич Тетяна Вікторівна
Контактний телефон викладача	
E-mail викладача	tetiana.shlemkeyych@cnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Ср.15:00-16:00

2. Анотація до навчальної дисципліни

Курс «Соціальні комунікації» присвячений вивченню теоретичних основ та практичних аспектів комунікаційних процесів у сучасному медіасередовищі. Особлива увага приділяється трансформації комунікативних практик в умовах цифровізації, війни та глобальних викликів.

Дисципліна охоплює класичні та новітні теорії соціальних комунікацій, включаючи концепції participatory culture (культури участі), networked society (мережевого суспільства), теорії цифрових платформ та алгоритмізації медіа. Розглядаються особливості комунікаційних процесів в умовах російсько-української війни, роль Telegram та інших платформ у формуванні інформаційного простору України.

Студенти ознайомляться з українськими школами соціальних комунікацій, вивчать методи аналізу медіатекстів, дослідження аудиторії та боротьби з дезінформацією. Курс інтегрує теоретичні знання з практичними навичками медіаграмотності та критичного мислення.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Формування комплексного розуміння соціальних комунікацій як динамічної системи взаємодії в сучасному цифровому суспільстві, розвиток аналітичних навичок дослідження медіа та комунікаційних процесів, виховання критичного мислення та медіаграмотності в контексті викликів інформаційної епохи.

Цілі:

- Опанування класичних і сучасних теорій соціальних комунікацій;
- Розуміння специфіки цифрових платформ та мережевих комунікацій;
- Вивчення українського контексту соціальних комунікацій;
- Формування навичок критичного аналізу медіаповідомлень;
- Опанування методів дослідження комунікаційних процесів;
- Розвиток медіаграмотності та етичної відповідальності.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Компетентності

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі соціальних комунікацій, що передбачає застосування положень і методів соціальнокомунікаційних та інших наук і характеризується невизначеністю умов.

ЗК02. Знання. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності

ЗК 08. Знання. Здатність навчатися і оволодівати сучасними знаннями

СК 01. Вміння/навички. Здатність застосовувати знання зі сфери соціальних комунікацій у своїй професійній діяльності

Програмні результати навчання

ПРО2. Застосовувати знання зі сфери предметної спеціалізації для створення інформаційного продукту чи для проведення інформаційної акції.

ПРО8. Виокремлювати у виробничих ситуаціях факти, події, відомості, процеси, про які бракує знань, і розкривати способи та джерела здобування тих знань.

ПР13. Передбачати реакцію аудиторії на інформаційний продукт чи на інформаційні акції, зважаючи на положення й методи соціальнокомунікаційних наук.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни (90 год.)	
Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	18
семінарські заняття / практичні / лабораторні	22
самостійна робота	50

Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибіркового
3	061 Журналістика	2	Нормативний

Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість год.		
	Лекції	заняття	сам. роб
Тема 1. Соціальні комунікації в цифрову епоху Предмет і завдання курсу. Еволюція понять комунікації та інформації. Медіатизація суспільства. Цифрова трансформація комунікаційних практик. Особливості медіаспоживання в Україні 2025 року.	2	2	
Тема 2. Класичні та сучасні теорії комунікацій Історія комунікаційних досліджень. Чиказька, Франкфуртська, Торонтська школи. Теорії медіа-ефектів. Agenda-setting, framing, priming. Теорія культивування. Спіраль мовчання.	2	2	6
Тема 3. Моделі комунікаційних процесів Лінійні моделі (Лассуелл, Шеннон-Вівер). Циркулярні моделі (Осгуд-Шрам). Трансакційні моделі. Семіотичні підходи. Застосування моделей для аналізу сучасних медіа.	2	4	6
Тема 4. Українські школи соціальних комунікацій Київська школа (В. Різун, Г. Почепцов). Львівська школа (М. Житарюк). Теорія інмутації О. Холода. Сучасні українські дослідження комунікацій в умовах війни.	2	4	6
Тема 5. Цифрові платформи та їх афроданси Теорія платформ. Networked vs room-like архітектури. Алгоритмізація комунікацій. Персоналізація контенту. Бульбашки фільтрів. Специфіка Facebook, Instagram, TikTok, Telegram.	2	2	6
Тема 6. Методи дослідження соціальних комунікацій	2	2	6

Контент-аналіз. Дискурс-аналіз. Семіотичний аналіз. Дослідження аудиторії. Big Data та цифрові методи. Social listening. Етика досліджень.			
Тема 7. Дезінформація та інформаційні війни Фейкові новини та їх розпізнавання. Російська пропаганда. IPSO (інформаційно-психологічні операції). Фактчекінг. StopFake та інші проєкти медіаграмотності.	2	2	6
Тема 8. AI та автоматизація комунікацій Штучний інтелект у медіа. Генеративний AI (ChatGPT, Midjourney). Автоматизація створення контенту. Deepfakes. Етичні виклики AI-комунікацій.	2	2	6
Тема 9. Етика та відповідальність у комунікаціях Професійна етика журналіста. Приватність та захист даних. Цифрове громадянство. Hate speech та counterspeech. Інклюзивні комунікації.	2	2	6
ЗАГ.:	18	22	50

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни		
	Вид контролю	Бали
	Активність на семінарах	30
	Аналіз медіаплатформи (презентація)	10
	Контрольна робота	10
	Підсумковий контроль (екзамен)	50
	ВСЬОГО	100

	Презентація аналізу цифрової платформи (Telegram, TikTok, Instagram та ін.) з точки зору теорій комунікацій; Дослідження кейсу дезінформації з застосуванням методів фактчекінгу; Контрольна робота з теоретичних основ соціальних комунікацій. Для отримання допуску до екзамену необхідно набрати мінімум 25 балів за поточний контроль.
Вимоги до письмових робіт	Письмовий контроль у вигляді модульної контрольної роботи, виконання індивідуальних та групових завдань, тестування. Виконання письмової роботи передбачає: 1) повторення здобувачами лекційного матеріалу та отриманих знань при підготовці та проведенні практичних занять, самостійного опрацювання рекомендованої літератури з питань, що виносяться на модульний контроль; 2) написання письмової контрольної роботи є обов'язковим для виставлення підсумкової оцінки. У випадку, якщо студент не написав контрольну роботу, він вважається таким, що не виконав усіх видів робіт, що передбачаються з даної дисципліни.
Семінарські заняття	Відвідування та активна участь студентів у роботі практичних занять є обов'язковою умовою успішного складання курсу. Пропонуються наступні форми роботи на заняттях: виступ, опонування, участь у дискусії. На практичних заняттях оцінці підлягають: рівень знань, продемонстрований у виступах, активність при обговоренні питань, відповіді на питання експрес-контролю тощо. Критеріями оцінки при усних відповідях можуть бути: повнота розкриття питання; логіка викладення; впевненість та переконливість, культура мови; використання основної та додаткової літератури (монографій, навчальних посібників, журналів, інших періодичних видань тощо); аналітичність міркування, вміння робити порівняння, висновки. Робота на практичному занятті оцінюється за 5-бальною шкалою в залежності від повноти відповіді студента.

Умови допуску до підсумкового контролю	Для отримання допуску до підсумкового контролю студенту необхідно отримати мінімум 25 балів за семінарські заняття чи завдання самостійної роботи.
Підсумковий контроль	Форма контролю (екзамен). Форма здачі (комбінована).

7. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність: Політика курсу базується на гуманістичній освітній парадигмі, суть якої полягає у повазі до особистості студента, у праві й можливості майбутнього фахівця самостійно обирати спосіб засвоєння навчального матеріалу, використовувати нові методи, прийоми і засоби педагогічної діяльності; на навчанні у співробітництві, тобто спільній із викладачем діяльності; на плюралізмі як важливій основі розвитку інтелектуальних здібностей студентів, розвитку їхнього критичного мислення. Будь-які форми порушення академічної доброчесності не толеруються. Списування під час контрольних модульних робіт та екзамену заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів).

Відвідування занять :

Відвідування занять є важливою складовою навчання. Дозволяється вільне відвідування лекцій. Пропуски практичних занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку на консультаціях.

Можливість і порядок відпрацювання пропущених студентом занять регламентується «Положенням про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника (введено в дію наказом ректора №309 від 19.05.2023 р.)».

Покликання: <http://surl.li/kedzc>

Для отримання допуску до підсумкового контролю студентів необхідно отримати мінімум 25 балів за семінарські заняття чи завдання самостійної роботи.

Неформальна освіта: Під час навчання студентам пропонується проходження додаткових курсів на платформах Prometheus, ВУМonline та Coursera за відповідних предметним спрямуванням. Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується «Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» (Редакція 3) (введено в дію наказом ректора № 672 від 24.11.2022 р.)

Покликання : <http://surl.li/dzryl>

8. Рекомендована література

1. Jenkins H., Ito M., boyd d. Participatory culture in a networked era : a conversation on youth, learning, commerce, and politics. Cambridge : Polity Press, 2016. 160 p.
2. Castells M. The rise of the network society. 2nd ed. Malden : Wiley-Blackwell, 2010. 597 p.
3. McQuail D. Mass communication theory. 7th ed. London : SAGE Publications, 2024. 656 p.
4. Різун В. В. Теорія масової комунікації : підруч. для студ. галузі 0303 «Журналістика та інформація». Київ : Видавничий центр «Просвіта», 2008. 260 с.
5. Почепцов Г. Г. Теорія комунікації. Київ : Видавничий центр «Київський університет», 2009. 600 с.
6. Холод О. М. Теорія інмутації суспільства : монографія. Київ : КиМУ, 2011. 305 с.
7. Квіт С. М. Масові комунікації : підручник. Київ : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2008. 206 с.
8. Луман Н. Реальність мас-медіа / за ред. В. Іванова та М. Мінакова. Київ : Центр вільної преси, 2010. 158 с.
9. Кастельс М. Інтернет-галактика : міркування щодо Інтернету, бізнесу і суспільства. Київ : Ваклер, 2007. 304 с.
10. Коновець О. Ф. Масова комунікація: теорії, моделі, технології : навч. посіб. Київ : ЛГУ, 2009. 266 с.
11. Холод О. М. Комунікаційні технології (у теорії інмутації) : навч. посіб. Київ : КиМУ, 2010. 147 с.
12. Jenkins H. Convergence culture : where old and new media collide. New York : New York University Press, 2006. 336 p.
13. Shirky C. Here comes everybody : the power of organizing without organizations. New York : Penguin Press, 2008. 327 p.
14. Poell T., Nieborg D., van Dijck J. Platformisation. Internet Policy Review. 2019. Vol. 8, Iss. 4. P. 1–13. DOI: <https://doi.org/10.14763/2019.4.1425>
15. Соціальні комунікації: теорія і практика сучасної науки : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, 11–12 листопада 2022 р., м. Київ. – Львів-Торунь : Liha-Pres, 2022. – 88 с. ISBN 978-966-397-275-6
16. Digital 2025: Global Overview Report. DataReportal, 2025. URL: <https://datareportal.com/reports/digital-2025-global-overview-report>
17. Digital 2025 Ukraine. DataReportal, 2025. URL: <https://datareportal.com/reports/digital-2025-ukraine>

18. Reuters Institute Digital News Report 2024. Reuters Institute for the Study of Journalism, 2024. URL: <https://reutersinstitute.politics.ox.ac.uk/digital-news-report/2024>
19. Медіаспоживання в Україні 2024. Detector Media, 2024. URL: <https://detector.media/infospace/article/215789/2024-12-24-mediaspozhyvannya-v-ukrayini-2024-shcho-ta-yak-chytayut-divilyatsya-ta-slukhayut-ukrayintsi/>
20. Інститут масової інформації : офіційний веб-сайт. URL: <https://imi.org.ua/>
21. Detector Media : офіційний веб-сайт. URL: <https://detector.media/>
22. StopFake.org : боротьба з дезінформацією про події в Україні : офіційний веб-сайт. URL: <https://www.stopfake.org/uk/>
23. VoxCheck : фактчекінговий проєкт VoxUkraine. URL: <https://voxukraine.org/voxcheck>
24. Академія української преси : офіційний веб-сайт. URL: <https://aup.com.ua/>
25. Центр медіареформ : офіційний веб-сайт. URL: <https://cmr.org.ua/>

Онлайн-курси та освітні платформи

1. Інтернет-медіа : онлайн-курс / Київський національний університет імені Тараса Шевченка. URL: https://courses.prometheus.org.ua/courses/KNU/103/2015_T2/about
2. Цифрові комунікації в глобальному просторі : онлайн-курс / Київський національний університет імені Тараса Шевченка. URL: https://courses.prometheus.org.ua/courses/course-v1:Prometheus+ITArts101+2017_T1/about

Викладач Тетяна Шлемкевич